

APORTACIONS DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA DE MUNICIPIS I COMARQUES A L'AVANTPROJECTE DE LLEI DE MEMÒRIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA.

A continuació s'exposen les al·legacions que formula l'ACM al tràmit d'informació pública de l'Avantprojecte de llei de memòria democràtica de Catalunya, publicat en el DOGC de 26 d'abril de 2022:

REFERÈNCIES A L'ÀMBIT LOCAL

L'avantprojecte determina a l'article 1.3 que el que s'estableix en el text és aplicable a tot el territori de Catalunya, per les administracions públiques en exercici de les seves competències.

El text incorpora múltiples referències als ens locals.

- Article 24: es preveu la intervenció dels ens locals en la localització de les persones desaparegudes.
- Article 27.7: els ens locals, en l'àmbit de les seves competències, han de preservar, delimitar i vigilar la zona d'aparició de restes.
- Article 29.2 i 29.3: sobre la comunicació del descobriment de restes i el seu lliurament.
- Article 30.3: sobre la inhumació en el cementiri corresponent de les restes traslladades i no reclamades.
- Article 32.1 i 2: Convenis de col·laboració tècnica i econòmica amb els Ajuntaments per a la dignificació de les fosses localitzades.
Conveni amb les entitats municipalistes per impulsar i finançar un protocol d'actuació per dignificar les fosses comunes als cementiris municipals.
- Article 42: elaboració del Mapa dels paisatges de memòria democràtica prèvia informació pública i consulta als ens locals.
- Article 43: les administracions locals poden sol·licitar, entre altres, la declaració d'Espai de Memòria Democràtica. Durant la tramitació, es donarà sempre audiència a l'Ajuntament i al Consell Comarcal.
- Article 46: la Generalitat i els ens locals poden crear ens o consorcis per a promoure el coneixement, dinamitzar, senyalar i difondre els espais adherits a la Xarxa d'Espais de memòria democràtica de Catalunya.
- Article 47: Els instruments de planificació territorial i el planejament urbanístic han d'incorporar el Mapa de paisatges de memòria democràtica, els plans de gestió i han de garantir una preservació adequada de llurs valors i caràcter.

Els instruments de planificació territorial i el planejament urbanístic han d'establir determinació d'ordenació concordants amb el règim de protecció establert per als espais de Memòria democràtica.

- Article 49:
 - 1) Les administracions públiques de Catalunya, en exercici de les seves competències, han d'adoptar les mesures necessàries per retirar la simbologia franquista.
 - 2) Quan la simbologia estigui col·locada en immobles de titularitat pública, les persones jurídiques titulars estan obligades a retirar-la. També tenen aquesta obligació els municipis en relació amb la seves vies i espais públics.
 - 4) Si la persona obligada no retira la simbologia dins el termini previst en la DA sisena, la Generalitat incoarà un procediment d'ofici per a retirar-la.
- Article 51: Relacions amb els ens locals en cas de discrepància amb la retirada de simbologia franquista, es pot acordar la creació d'una comissió de col·laboració paritària tot i que la Generalitat té vot diriment. També poden acordar sotmetre les discrepàncies a un procés de mediació.
- Article 52: Les administracions locals poden demanar assessorament tècnic al Memorial Democràtic per a la retirada de simbologia franquista i la inclusió al Cens. La retirada ha de ser comunicada a la Generalitat.
- Article 54: les administracions públiques i institucions han de retirar les distincions, medalles, condecoracions, nomenaments, títols a les persones relacionades amb la dictadura franquista, en considerar-se que concórrer la nul·litat de ple dret. S'ha de comunicar a la Generalitat aquesta retirada.
- Article 55: les administracions públiques han de prevenir i evitar que es facin actes públics que comportin menyspreu o humiliació de les víctimes de la guerra civil o de la dictadura franquista.
- Article 68: els ens locals, entre altres, formen part d'un òrgan consultiu, el consell de participació . Les persones que en formen part son nomenades per la persona titular del departament de la Generalitat que té adscrit el Memorial Democràtic.
- Article 73: els ens locals en exercici de les seves competències han de contribuir a la consecució dels objectius i finalitats d'aquesta Llei.

- Article 78: regula el règim sancionador. Especialment la lletra h) es refereix com a infracció molt greu, als representants públics o personal al servei de les administracions públiques quan en discursos o intervencions públiques facin qualsevol exaltació del cop d'estat del 1936, apologia de la dictadura franquista, etc.

També la lletra l) tipifica com a greu incomplir l'obligació de retirar distincions, medalles, etc..

- Disposició Addicional sisena: en el termini d'un any les persones obligades han de retirar els símbols a que es refereix l'article 48.
- Disposició Addicional setena: es dona també un termini d'un any per la revisió i retirada de distincions, medalles, etc..

VALORACIÓ DE LA PROPOSTA

Primera. En l'àmbit econòmic.

Les determinacions sobre noves obligacions en els diferents àmbits (planejament, retirada de símbols, actuacions de localització i recuperació, paisatges i espais de memòria democràtica, retirada de simbologia franquista, etc.), no tenen una concreció en el finançament. Hi ha només referències genèriques.

Caldria concretar millor el finançament de les diferents obligacions que s'estableixen per als ens locals.

Segona. La Governança

En els diferents òrgans de governança de la memòria democràtica, hi ha molt poca representativitat del món local. En el memorial democràtic, en la Junta de Govern, dels quinze membres, només una, la representant de la xarxa d'arxius comarcals de Catalunya, ve de l'àmbit local.

Quant al Consell Assessor, les deu persones són designades per les universitats, l'Institut d'Estudis Catalans i la filmoteca de Catalunya.

Finalment, en el Consell de Participació la designació és a càrrec de la Generalitat a proposta de la Junta de Govern i es cita, entre altres criteris, les organitzacions associatives d'ens locals.

Per les competències i obligacions que aquesta Llei atribueix als ens locals i per la responsabilitat que deriva de les accions i omissions que s'hi contemplen, caldria una

representació de les entitats municipalistes, en la Junta de Govern i en el Consell Assessor.

Tercera. Planejament urbanístic

S'incorpora una nova obligació al planejament urbanístic en l'article 47. Caldria concretar millor com afecta a l'àmbit municipal. Entre altres qüestions, determinar si és d'aplicació en els futurs planejaments o s'haurà de fer la modificació puntual quan s'incorporin paisatges de Memòria Democràtica.

També és massa genèrica i inconcreta la previsió de l'article 47.1 *in fine*: " ... i han de garantir una preservació adequada de llurs valors i caràcter".

Quarta. Retirada de simbologia franquista

Cal aclarir si l'article 49.4 quan determina l'execució subsidiària per part de la Generalitat, es refereix també als ens locals. La lectura teleològica de l'article no permet deduir-ho, ja que sembla que es pugui referir només als privats (49.3) i és d'especial importància si es considera la seva relació amb el règim sancionador (art.78 lletra l) i en relació a la disposició addicional sisena, sobre el termini per a complir l'obligació de retirada.

En tot cas, a part d'aclarir aquest aspecte, cal incorporar una notificació a l'ens local corresponent, en la incoació i resolució del procediment que s'inicia en aplicació de l'article 49.4.

Cinquena. Discrepàncies amb el mon local

La previsió opcional de la comissió prevista a l'article 51, crea dubtes.

D'una banda, si és opcional, com es resolen la resta de conflictes en cas que una de les dues administracions no hi estigui d'acord?

Creiem que no pot ser obligatòria, ja que es vulneraria l'autonomia local.

En tot cas, no podem estar d'acord en que, en cas d'optar-se voluntàriament per aquesta solució, el vot dels representants de la Generalitat sigui diriment.

I seguim amb el dubte si el procediment només pot incoar-se per incompliment dels particulars o per incompliment de la pròpia administració local.

Sisena. Retirada de distincions

També aquí es generen dubtes respecte a l'aplicació al món local. A l'igual que passa amb la retirada de símbols, en el cas de les distincions, l'article 78 lletra l preveu una sanció per infracció greu si no s'impulsa la retirada. Però en aquest cas, no es preveu un procediment com el de l'article 51 i s'haurà d'estar directament a la instrucció del procediment sancionador.

Creiem que és l'ens local qui ha de tenir en tot moment la competència per atorgar o treure qualsevol distinció i s'hauria de deixar al seu criteri, sense que això pugui comportar sancions.

Setena. Terminis

Els terminis de les disposicions addicionals sisena i setena, ens plantegen dubtes sobre el compliment, especialment per aquells municipis amb menys recursos i poca estructura administrativa.

AFECTACIÓ A L'AUTONOMIA LOCAL

Al nostre parer, la proposta pot afectar a l'autonomia local en els termes previstos en la Llei del Consell de Governos Locals (article 23.2 de la Llei 12/2010) i, per tant, proposem sol·licitar el Dictamen al Consell de Garanties Estatutàries que preveu l'article 76.2, lletra d de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i que empara l'autonomia local reconeguda a l'article 86.3 del mateix Estatut.

En concret, sol·licitem que es determini si hi ha afectació a l'autonomia local dels següents articles:

- Article 49, quant a l'actuació d'ofici de l'Administració de la Generalitat.
- Article 51, respecte a la resolució de discrepàncies entre administracions.
- Article 54, respecte la retirada de distincions, medalles, etc..

I la relació d'aquests articles amb l'article 78 quant a les sancions.

Al nostre parer els ens locals han de complir el que determina la Llei en el marc de les seves competències, tant en la retirada de símbols en edificis, via pública, etc. , de titularitat local com en les distincions que hagi atorgat l'ens local.

En els casos en que no quedi clar si s'han de retirar o no, és l'ens local qui ho ha d'acabar de determinar. No compartim una solució alternativa en que sigui la Generalitat qui ho acabi determinant, ja que qui pot apreciar millor les circumstàncies de cada cas és l'ens local.

Si la persona obligada és un ens local, i es determina que s'està incomplint la Llei, s'hauria d'arbitrar un règim específic que, en tot cas, respectés l'autonomia local. Amb l'actual redactat, això no queda clar.